

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállítás:

Külse-monostortozza 1868. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Hasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsgasse Nr. 60.).
Nyilvántári cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

A lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délben.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Kolozsvár, május 27. 1868.

"Pénz forgatja a világ kerekét," való ez, s még szomorubb való, hogy a földbir-tokos osztály nagyobb részét adósságokkal terhelt találta a felszabadulás. Elég sze-rencsés volt az, ki első kárpótlásával adós-ágait fedezve, birtokát menthette meg; a mi tehát ez alkalommal kezéhez jutott, úgy szólva, nem pénz, hanem csak adósságainak nyug-tázása volt. A földből, mint existenciájának egyedüli alapjából azonban, a mindig növe-kedett adó mellett elsilányult jövedelmet to-vább is ki kellett teremteni, s hiányozván a megszokott erő, előállott égető szüksége a gazdaság megakadt kerekén is egyedül len-díthető hatalomnak: a pénznek.

És ugyan ki ne tudná, milyen lábon ál-lott és áll ma is hanyatló birtokosainkkal szemben a hitel.

A kevésbé fontolgató rész tehát üzelve a kényszer által kölcsönével belerohant az uzsorások körébe, s részint már ott is veszett, részint most vonaglik. A fontolga-tásnak ismét nem legerősebb oldalával dicse-kedhet a másik rész pedig igénybe vette re-ménybeli végleges és dézmkárpótlását, és a nélkül, hogy biztos tudatával birt volna a majdan nyerendő összegnek, eladta azt 40—30, sőt volt eset, hogy 25 frton is, lekötővén biz-tositékul vagyonát oly formán, hogy a hite-lező nem köteles várni az utalványozást, ha-nem egy bizonyos időhatáron túl kielégített-heti magát a lekötött birtokból; — és így kevés kivétellel e rész is — habár más úton — épp azon kényes helyzetbe juttatta ma-gát, hova az előbbi.

Mi következik már most, ha a dézma-kárpótlás még sokáig csak remény marad? Nagyon szomorú képet tüntet fel a jövőben ez az eshetőség.

Mintha hallanók az országszerte meg-perdülő dobok hangját, az árverező biztos "először," "másodszor" monoton kiáltozását, szemünk előtt lebeg a siránkozó család, s a családító kétségbeesett arca; már látjuk a törvényszékek aktái közt az árverezési jegyző-könyv számsorozata végén azt a numerust, mely elszomorítólag bizonyítja, hogy 10—20 ezerre becsült birtoknak 2—3 ezer forintért lett eladását maga mulattatásául nemcsak a képezel találta fel.

"Adós, fizess!" igen helyesen van mond-va, s ha egyéni kérdés lenne csak, nyugod-tan utánhangoztatnók; de itt országos bajt fejeget. Mert valjon nem országos baj-e már magában a proletariátus szaporodása, s annál nagyobb pedig ez akkor, midőn a haza egy oly osztályának jelentékeny része lehet földönfutóvá, melynek legkiválóbb erényei közé az ernyedetlen honszeretet, az áldozat-készség tartozik, s mely ez eszméért mind-anyszor mindenét dobta kockára, sőt e veszedelembé is részint szilárd hazafisága, következetessége hajtotta, mennyiben az ab-solut kormányok alatt visszavonult azon tér-ről is, melyre hivatra volt, hol pedig elég gyakran kínálkozott a ruinalt anyagi hely-zetén menteni ígérkező szer.

Ez a most festett szomorú kép valóban nem pusztá agyrem. Ugy látszik, ezt elő-ídezni a hitelezők sem érezték eddig elég fásultaknak magukat. Hanem már csak is tőlük függ, s úgy hisszük, ez is elég meg-döbbenő körülmény arra, hogy a dézmkár-pótlás körüli intézkedések gyorsittas-sanak.

Sürgető még egy földhitel-intézet felál-lítása, melynek Erdélyre nézve égető szük-ségét talán nincs is miért indokolnunk, hisz erről már annyi és annyi elmondott, s ál-talánosan tudva és illetőleg tapasztalva van, hogy legnehezebben földbirtokosaink jutnak ennek hiányában óriás kamat nélküli köl-csönöz.

Hány, de hány szomorúan csodálatos kótyavetve kerültetett volna el, és hány család nem hordaná most a koldusbotot, ha ed-dig lett volna egy ily intézetünk.

És bizonyára nem jelentkeznék oly sür-gős alakban a dézmkárpótlás kérdése sem, ha jelenleg volna az eseteltük bajban úszók-nak egy asylumok.

Felsőbb intézkedés nélkül pedig ez ma-gára — úgy látszik — létre nem jövend.

A királyhágon túli rész már jó ideje érzi áldásait. Vajha nálunk is mielőbb testté vál-nának az e körül régen megpendített esz-mék!
Kozma Albert.

Az Erdélyben felállítandó gazd. tanintézet ügyében.

(Válasz P. Szathmári K. úrnak.)

Miután föl kell tennem, miszerint az enyedi főiskolában tanuló fiatalság figyelmeztetve van, hogy a legjelesebb ember is tévedhet, és hogy az elis-mert tekintélyeken is tökéletesen megnyugodni nem szabad, mert azok is tévedhetnek, legalább néha-néha, bárha különben a legnagyobb elismerésre és tiszteletre lehetnek érdemesek: ennél fogva remélem, hogy Szathmári tanár nem veszi tőlem rossz neven, ha szabadságot veszek magamnak, hogy igénytelen nézeteimet a lehető tárgyilagossággal a tanár úr nagyon tudományosnak látszó e tárgybani feleleté-re *) elmondjam.

Meg kell vallani, hogy a felelet oly remekül van szerkesztve, hogy a ki ezen kérdést hossza-sabb megfontolásra nem méltatta, vagy a ki a kellő szak- és helyi ismeretekkel nem bír, általa köny-nyen elkábulhatna: holott az egész felelet gazda-sági szempontból oly gyenge, hogy annak megczá-folása még érdemnek sem nevezhető.

A tanár úr azon állítására, miszerint az erd. orsz. gazd. egylet által az Erdélyben felállítandó gazd. tanintézet székhelyét N. Enyed is fel lenne ajánlva, csak annyit mondhatok, hogy én ezen kér-désben a közölt felvilágosítást magától az egylet titkáráról nyertem.

Elismerem, hogy a tanár úr — mint maga is írja — hosszas megfontolás és a körülmények egy-bevetése után Erdély tanintézeteit illetőleg közölte sok tekintetben érdekes tájékozását; de ebből talán nem következik, hogy a fiatalabb nemzedéknek, (kik — közbe legyen mondva — ezen kérdéseket a természet törvényei szerint csak később tanul-mányozhatták, és a tökéletes tanulmányozás előtt véleményeik nyilvánossá tételétől tartózkodtak, hogy a mások véleményét félre ne vezethessék, és hogy senki se mondhasa: sutor...) éppen ily fontos kérdésekhez hozzá szólni szabad ne legyen; vagy hogy a fiatalabb egyéneknek legalább egy-egy kér-désben helyesebb nézetük ne lehessen, mint az idősebbeknek, még ha szakemberek lennének is.

Hogy a kormány a Királyhágon túl tiz, és Erdélyben egyetlen egy gazd. tanintézetet kívánna felállítani, erről nincs tudomásom, és éppen ezért ezen tételére nem is válaszolhatok, bárha megval-lom, hogy — ha úgy volna — én is ezt igen szem-betűnő kedvezésnek illetőleg megelégedésnek tar-tanám, mit a mostani kormányunkról feltenni nem tudok, nem akarok.

Azonban térjünk át már a felelet érdemére. Én azt állítottam, ha a tanár úr jól előlvas-ta, hogy Kolozs-Monostoron most jelenleg még ugyan tagosított birtok nincs, de szükség esetében a le-hető legrövidebb idő alatt lehet, miután a tagosításnak semmi lényeges akadály nem áll útjában, még pedig a tanintézet közvetlen köz-elében.

Erre a tanár úr azt mondja, hogy az enyedi főiskolának Miriszlón, Enyedtől 1/4 óra távolságra két tagosított birtoka van, melyek egyikéből a fő-iskola a kellő kísérletekre sokkal termékenyebb földet szivesen kiszakít, és elősorolja együtt, hogy mi minden van Enyeden és környékén még a só- és vasbányákról sem feledek meg, a melyek pedig a gazdasági szakmához éppen nem tar-toznak.

Miriszló Enyedtől oly negyedóra távolságra van, hogy egy társaságnak, különösen nyáron, a nagy melegben, vagy sárban legalább 3/4 óráig jól kell lépni a gazdaság kezdetéig, a mely sáta külö-nösen változó időben annyival kellemesebb lehet, minthogy az intézet fiatalsága ezen időt jobban fel-használni nem lett volna képes.

A más tekintetekben sincs semmi különös előny fölélmite. Ha a tanár úr azt állítaná, hogy Kolozs-Monostoron a fiscus épületeit nem ismeri, ezen nem csodálkoznám, de azt állítani, hogy nem látta, ez már különösebb, minthogy Kolozsvár mel-lelt a vámon éppen túl az utca két során több kisebb-nagyobb kéüplet látható, a melyek a fiscus tulajdonai. Ezzel szemben tanár úr Enyeden a női fogház egy részét ajánlja fel a tanintézet helyiségeül. Erre már csak talán azt lehetne meg-kérdeni, hogy a fehérvári erődben nincsen-e vagy egy szoba üres a gazd. tanintézet számára?

Az Enyeden felajánlott minta- és próba-gaz-

*) Lásd a "K. Közlöny" 57-dik számát.

daságra már elmondottam nézetemet, tehát arra most nem is térek vissza.

Ha a tanár úr nem érti, hogy a tanintézet minta- és próba-gazdasága számára a nagyon termékeny föld és igen kedvező égalj nem előny, ezen nem csodálkozom, mert a gaz-dászat — mint tudom — a tanár úrnak nem szak-mája, és a mostani időben az universalis tudósok kora annyira lejár, hogy elég érdem az, ha valaki csak a maga szakában is jól ki tudja magát ké-pezni; de ekkor talán nem kellene a más szak-mákba beleugratni.

A tanár úr minden nap tapasztalhatja, hogy saját tanítványai közül is csak az egyik — néha nagyon csekély — rész tud és képes a kötelességé-nek tökéletesen megfelelni, míg a másik sokkal nagyobb rész csak részben teljesíti kötelességét: a megtanultakat az életben jól alkalmaz-ni pedig még kevesebb egyén tudja.

Ez így szokott lenni a felsőbb tanintézetek-be is.

Ha a tanintézet minta- és próba-gazdasága nagyon kedvező gazdasági viszonyok között fek-szik, és így szinte minden próba felségesen sikerül, ekkor nagyon könnyen megtörténnek, hogy a tan-ítványok egy része, a kísérletek eredményei által elkábitva, a később reájuk bízott kevésbé előnyös fekvésű gazdaságban is a látottakat nagyban ki-vánná megpróbálni, vagy a gazdálkodást éppen azon növények nagybani termesztésére fektetné, és minthogy a sikertelenséget az elsőbb években a gazdaságban gyakran előforduló mostoha időjárás-nak tulajdonítaná, így egy pár év alatt a kezelé-sére bízott gazdaságot szépen megbuktatná.

Hogy ez oly könnyen meg ne történhesse, ezért a célészertü helyre tett tanintézeti minta- és próba gazdaság számára jobb a kevésbé előnyös fekvésű hely, a hol azonban kísérletképpen azt is természetni kell kicsinyben, a mi azon viszonyok között magát nem fizeti ki, hogy a tanuló fiatalság azon része, a mely oly gazdasági viszonyok közé kerül, a hol ezen növények művelése hasznos, termesztésükkel ismeretes lévén, előnyösen termesz-teni képes legyen.

Azt tagadom, hogy a m.-óvári tanintézet minta- és próba-gazdasága kedvező gazdasági viszonyok között fektűnnek, mert az intézet gazdaságának földje általában igen fővényes, míg egy nagy ré-sze csaknem futó-homok. Hohenheimről nem szölok, mert ott nem jártam.

Azt mondja továbbá a tanár úr az általam 4, 5 és 6 pontok alatt elmondott kellekre, hogy ezekre nézve is kiállja Enyed a versenyt Kolozs-várral, a mit talán a tanár uron kívül még az enyedik sem mernének kimondani.

Én azt hiszem, nem csálódok, ha hiszem, hogy Erdélyben idővel — ha nem is éppen a leg-közelebbi időben — egy universitás fog felállítani. Minthogy az universitás befogadására hazánkban Kolozsvár végre is a legalkalmasabb város; és mint-hogy Kolozsvárnak különben is reménye lehet, hogy az unio következtében szenvedett tetemesebb veszteségeiért az universitásnak itteni felállítása ál-tal kárpótoltatni fog, a mire már is némi kilátásai vannak; ennél fogva azon esetben, ha az universitás Kolozsváron felállítatik, akkor a gazd. tanintézet hallgatói az universitásban a természettudományok különböző nemei, a miután, statistika, nemzetgazdá-szat, pénzügytan, számtan és mértan előadását az universitásban könnyen meghallgathatják, és ha a gazd. tanintézet különben célészertlen lesz beren-dezve, azonnal felsőbb gazd. tanintézet lehet min-den költség nélkül.

Hogy az egyetemi fiatalság egy része a gaz-dásati előadásokat is meghallgatná, én ezt nem mondtam sehol, bárha ez is megtörténhetnék.

A mit a tanár úr a többi érveim megdönté-sére mond, azok helyességének megítélését az ol-vasóra bízom, és csak annyit kívánok megjegyezni, hogy én abban, a mit a tanár úr Kolozsvár lassan-kénti hanyatlásáról (!) méltóztatik jövendőlni, nem hiszek, ha a tanár úr mondja is.

De vizsgáljuk meg végezetre a tanár úr által Enyed mellett különösen felhozott érveket.

Egyik érve a tanár úrnak Enyed mellett, hogy nem kell a tanintézetet a fővárosba tenni, mivel azokat külföldön sem találjuk a fővárosban sehol.

Hogy a külföldön a gazd. tanintézeteket a fővárosban találni nem lehet, annak az az oka, hogy külföldön a fővárosok közvetlen közelében, hol egy család magát néha egy 800 □ öl területű hely megműveléséből is tisztességesen el képes tar-tani, egy nagyobb gazdaság még méreg áron sem vásárolható meg: a gazd. tanintézet minta- és próba-

gazdasága pedig az intézettől távol nem lehet, mi-vel a gazdasági szemlékre, — a melyek minden nap megteendők, — különben igen sok idő menne kárba.

A második érve a tanár úrnak az, hogy Enyed földrajzi fekvése előnyösebb Kolozsvár fek-vésénél.

Ebben a tekintetben úgy tudom, hogy Hadré lenne a legalkalmasabb, mert Hadré fekszik Erdély középpontja táján, a honnan Enyed és Kolozsvár csaknem egyenlő távol fekszenek. De ha igaz lenne is ezen tétel, miután Enyed Kolozsvártól még csak 8 mértöld távol sem fekszik; alig érdemel említést. Különben én azt hiszem, hogy könnyebb Kolozs-várra jutányos fuvart kapni, mint Enyedre, mint-hogy Kolozsvár a főváros.

A harmadik érve lenne a helyrajzi, meteoro-logiai és gazdasági szempontból kedvezőbb fekvé-se Enyednek. Ezen érvekre nézve a felajánlott minta-gazdaság fekvésénél már elmondottam észre-vételeimet.

A negyedik érve lenne a nemzetiségi és köz-oktatási szempont. Csodálkozom, hogy a tanár úr még ezt is Enyed mellett hozza fel, holott ebben a tekintetben Kolozsvár egymaga felmutatja azt, a mit Enyed környékével együtt felmutatni képes: nemzetiségi és vallási szempontból pedig a tan-intézetnek Enyeden leendő felállítását még vissza-tetsztést is szülhetne.

Az ötödik érve lenne a tanár úrnak a gaz-dálkodási szempont.

Azt mondja a tanár úr, hogy az enyedi fő-iskola örömet nyújt tért a minta-gazdásztnak, sőt tulajdonképpen már van is minta-gazdászata Miriszlón és Dézsen váltó rendszerrel.

Minthogy a főiskola gazdasága a tanintézet lehető helyiségétől oly messze fekszik, hogy az a tanintézet minta-gazdasága számára nem alkalmas: ennél fogva még azon esetben is meg kellene kü-szönni ezen szíveséget, ha a tanintézet elég hibá-san Enyeden állítatnék fel.

Igy tehát míg N. Enyeden egy tagosított bir-tok apró részletekkel lenne összevásárlandó, addig Monostoron a birtok rendelkezés alatt áll s csak a tagosítás átvitele szükséges, a minek semmi lényeges akadály sem áll útjában, mert a tagosítás keresztültivete már ki is van mondva.

A mi a tanár úrnak azon állítását illeti, hogy a főiskola teljesen igénybe nem vett tanárai a tanításnál legalább a teljes beállításig segédkezhet-nének; erre nézve bátor vagyok a tanár urat meg-kérdezni, hogy mit gondol, valjon nem vállalkoz-nának-e az enyedi főiskola tanárai arra is, hogy a különböző mesterlegényeknek az illető mestersé-gek elméletéből és gyakorlatából szintén tanítást és utasítást adjanak? Ne tréfálkozzunk, uraim!

Ha a főiskolai tanár urak tanítása elfogad-ható lenne, akkor meg vagyok győződve, hogy a három kolozsvári főiskola tanárai sem enged-nék magukat az enyedi egy főiskola tanárai által szégyenben hagyatni, sőt kész lenne Kolozsvár vá-rosa is diplomatus erdősztét az elméleti és gya-korlati tanításra utasítani és az orsz. gazd. egylet titkárá is ideiglenesen, rendkívüli elfoglaltatása da-czára is, felajánlaná magát.

De miután a tanintézet hallgatóira a tanárok befolyása egész életükön át meglátszik és a tan-intézet hírnevére ez az ideiglenesség nagyon nagy befolyással lehetne: ennél fogva a tanárok megvál-toztatása oly nagyon fontos feladat, hogy attól a tanintézet életképessége függ. A czélt pedig azért földlódzni nem szabad, hogy azonnal lássunk vala-mit, miután a közmondás is azt tartja: Lassan siess, tovább jutsz; megkésél, ha igen futsz.

Az intézethez szükséges épületekre nézve már elmondottam észrevételeimet.

Az elmondottakból láthatjuk, hogy gazdálko-dási tekintetben is Enyednek nemcsak előnye nincs Kolozsmonostor felett, de sőt minden tekintet-ben hátrányban van.

Hogy engemet ezen ügyben semmi személyes érdek nem vezet, és hogy a gazd. tanintézet Enye-den leendő felállításának csak elvöl vagyok ellene, erre nézve én is hivatkozhatom arra, hogy én re-formátus ember vagyok, még pedig háromszéki, a ki Kolozsváron csak ideiglenesen tartózkodom és itt sem birtokom, sem tanári állomásom nincs; és bárha nagyon óhajthatom volna a felállítandó gazd. tanintézetnek Sepsi-Szt Györgyön, vagy valamelyik más székely községben leendő felállítását; de mi-után Monostorhoz csak megközelítő alkalmas he-lyiséget sem tudok: nem lehettem oly elfoglalt, hogy egy másik mellett felszólaljak, bárha hiszem, hogy én S. Szt-György mellett is több megállható érvet

tudtam volna felhozni, mint a mennyit Szathmáry tanár úr Enyed mellett felhozni képes volt.

Ezek azon észrevételek, melyeket P. Szathmáry Károly úr feleletére elmondani szükségesnek véltem, tartva attól, hogy nagyon tudományosnak látszó felelete és más tekintetekben szerzett érdeme által sokakat elkábíthat, a kik ezen kérdést nem tanulmányozták, vagy kellő szak- és helyi ismeretekkel nem bírnak.

Kolozsvár, 1868. május 19-kén.

Sz. Nagy Sándor.

A török szultán beszéde.

A török szultán következő beszédét tartott és pedig nem írásból olvasva, hanem azt szavalva, az államtanács és főtörvényszék megnyitására:

„Az állam feladata abban áll, hogy mindenkinek szabadságát védelmezze minden körülmények között és eljárását nem szabad, hogy erőszak és önkény jellemezzék.

Az önkényes és erőszakos kormányzati eljárás oly nyomás, melynek gyakorlata túlhaladja az állam jogkörét.

Nem szükség azonban a népnek a törvényes szabadságon kívül más engedelményt adni.

Ámde nem értetik a szabadság alatt az, hogy mindenki azt cselekedje, a mi neki tetszik, a nélkül, hogy abban a kormányzat által gátolhatnák, mert ha ez így lenne, a ragadozó állatok állás-pontjára jutnánk, miután az emberek érdekei egymással ellenkeznek. Valóban ez esetben eleget téve egy ember érdekének, feláldoztatnák a másikat.

Mintán tehát az egyes embernek kevés fontossággal bíró érdeke csakis egy másik érdekének megsértése által juthatna érvényre, igazságos dolog az, hogy minden egyes magán érdekét a közérdek által tudja megnyerni.

Áll az is, hogy minél igazságosabbak a törvények, a melyektől függ a kormányzat egészben és részben, annál inkább meg fognak felelni feladatluknak, mert az elnyomottaknak és szerencsétleneknek oltalmul nem csak a hatalom szolgál, hanem az igazság is.

Az államok egyik legfőbb feladata az igazság hatalmával birni, hogy annak segélyével teljesen védhesse az alattvalók minden jogát, s ily úton elősegítse az ország anyagi jólétét is.

Ámde ezen jólét és gazdagulás más módon nem érhető el, mint az egyéni jog védelme, az egyesek vagyonbiztonsága és rendszeres kormányzat által, mely óvakodik minden visszaéléstől.

Minden törvény, minden rendszabály viszonylagosságban áll a kormányzattal, s egyszersmind a közjólét miben állása magán borsja jellegűket.

Ez egy igen üdvös elv, a mely a törvényhozás terén mindig uralkodott, s nem lenne igazságos egy oly tényt törvényesnek nevezni, a mely összeütközésbe jön az egyesek egyéni jogával.

Nagyon természetes az is, hogy a jelen korokban az ország javának eszközzésére nem használhatjuk azon eszközöket, a melyek a múltban arra szolgáltak.

Tény az, hogy ha a mi régi törvényeink az ország kívánalmait megfelelnének, ma épp oly helyet foglalnának el Európában, mint a többi államok.

Tagadhatatlan az is, hogy egy állam romlását az elszegényülés idézi elő, s a romló hatást még fokozza a lakosság közötti egyenetlenkedés.

Ezen kívánván segíteni, és alattvalóink jogait biztosítani óhajtván, alakítottam az államtanács, melyben képviselve van minden osztály.

Egy másik testület a főtörvényszék, melynek feladata örökölni a személy- és vagyonbiztonság felett.

Feladata tehát ezen testületnek, hogy tagjaik az államot egységes testnek tekintsék, s egyesült erővel törekedjenek az állam jólétét és művelődését elősegíteni.

A mi a vallást illeti, kövesse mindenki háborítlanul saját hitét, csak hogy bármely hitet valljanak, azért ne viseltesse egymás iránt ellenséges indulattal, mivel valamennyien egy hazának szülöttei.

Szóval az idők követelik a törvények átalakítását és a kor szelleméhez való alkalmazását.

Ezen elv igazsága mellett szól az európai hatalmak fejlődése és nagy mérvű előhaladása.

Egy szent kötelességet hiszek teljesíteni akkor, a midőn kijelentem, hogy elismerem mindenkinek egyéni jogát, a mondottakban kifejezést adok vezérlelmeknek, a melyek ez újonnan életbe léptetett rendszabályok alapjául szolgálnak.

Óhajtom, miszerint a magas államtanács működése megfelelően várokozásunknak.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése május 23-án.

Napirenden: Az észak-keleti, a hatvan miskolci s a zánkai zágábi vasútvonalok iránt a központi bizottmány előterjesztésének bemutatása.

Több kérvény közt Berde Mózes az erdélyi unitárius vallás közönségének kérvényét nyújtja be, melyben azon sérelem van kifejezve, hogy míg az évi költségvetésben a többi erdélyi valláskezelőkre nézve nevezetes összegek vétettek fel: ökök tökéletesen mellőztetnek.

Dobránszky Adolf a nemzetiségi kérdés mielőbbi megoldását szorgalmazó 3 milliónyi (?) tőtnak e részbeni igényeit tolmácsoló folyamodványt ajánl a ház figyelmébe, azt a tárgyhöz nem tartozó hosszú indoklással kísérve.

Deák Ferencz maga és több képviselő nevében egy indítványt nyújt be a szab. kir. városok, kerületek és rendezett tanácsos biró városok törvénykezési költségeire nézve. Az indítványt — ha szükséges — annak tárgyalásakor indokolandja.

Az indítvány következő:

Indítvány

a szabad kir. városok, kerületek és rendezett tanácsos biró városok törvénykezési költségeire nézve.

Addig, míg hazánk alkotmányos állását föl nem függesztette az abszolút hatalom, a szabad kir. városok, kerületek és rendezett tanácsos biró városok is szabadon választották önálló törvénykezési tagjait, és mindazon költségeket, melyek a törvénykezéssel kapcsolatban állottak, saját jövedelmikből fizették.

Az abszolút rendszer ezen önálló bíróságokat átalakítván, kormányi kinevezéstől tette azokat függők, s egyszersmind az államhatalom elvonván a városok és kerületek minden, a törvénykezésből származott jövedelmét és némely más javadalmait, melyek előbb azok pénztárait illették, a törvénykezési költségeket az állam pénztárából fedezte.

Az 1861-ik évben a városok és kerületek önálló törvénykezési ismét visszaállítottak ugyan, de se a törvénykezési költségek, se előbbi jövedelmek vissza nem adtak a városoknak és kerületeknek, és így a teher teljes mértékben visszaszállott ugyan a városokra és kerületekre, de nem szállottak vissza ismét azon jövedelmek, a melyek azelőtt a törvénykezési költségek nagyobb része fedezésére szolgáltak.

A városok s kerületek tehát az 1861-dik év óta mostanig kénytelenek voltak a törvénykezés költségeit s ezzel kapcsolatban a rabtartásra és közrendőrség fenntartására szükségesek részint a polgárok súlyos megadóztatásával, mely a rendes adót helyenkint sokszorosan meghaladta, részint pedig kölcsönvett pénzből fedezni, s ezáltal magukat tetemes s már-már elviselhetlen adósságokba bonyolítani.

Mint hogy pedig a városok és kerületek azonfelül, hogy saját területükön maguk külön viselték az igazságszolgáltatás költségeit, még az állampénztárba is éppon úgy adóztak, mint az ország más polgárai és így adóikkal más törvényhatóságoknak az állampénztárból fizetett költségeihez is teljes mértékben hozzájárultak: annál fogva kétségtelen az, hogy kétféleképpen adóztak ugyanazon célra, s oly aránytalanul súlyos terhet viseltek, a minőt jog és igazság szerint nem követelhet tőlük az állam.

Teljes joggal kívánnak tehát a városok és kerületek ezen aránytalanul súlyos áldozataikért, melyeket más törvényhatóságok polgárai helyett voltak kénytelenek viselni, az említett évekre kárpótlást az államtól, — s ezt annyival inkább várhatják, mivel éppon ezen áldozatok okozták ama tetemes adósságok nagy részét, a melyeket, ha jogos igényeik teljesítve nem lesznek, elviselni nem képesek.

Indítványozzák tehát az alulírt képviselők a t. ház előtt: méltóztassék a t. minisztériumot megbízni, hogy az vizsgálja meg és számítsa ki azon kárpótlási összeget, mely a városokat és kerületeket az 1861-ik év óta a jelen ideig arányon túl viselt törvénykezési, rabtartási és közrendőrségi költségek fejében egyenkint és összesen jog és méltányosság szerint illeti, s terjesztszen még ezen országgyűlés folyama alatt javaslatot a ház elé a kárpótlásnak mennyiségére és visszatérítési módjára nézve.

Jövőre a törvényhozás kétségtelenül aképpen fogja elrendezni a törvénykezést, hogy az igazság kiszolgáltatásának gyorsasága és pontossága mellett annak költsége egyik vagy másik hatóság polgárait a többiek fölött arányon túl ne terhelje; de mint hogy a teljes és észszerű rendezés több más kérdéssel, minők a megyéknek, városoknak rendezése, kapcsolatban áll, kétségtelenül addig is, míg az megtörténhetnék, már a jelenben gondoskodni kell arról, hogy a városok és kerületek eddigi jogtalan és aránytalan terhelése meg legyen szüntetve; ugyanazért indítványozzák az alulírt képviselők, méltóztassék a tisztelt ház oda utasítani a tisztelt minisztériumot, hogy már az 1868-ik évi költségvetésnél vegye számításba azon összeget, mely a magyarországi és erdélyi városokban és kerületekben a törvénykezési, rabtartási és közrendőrségi költségek fedezésére mulasztatlanul szükséges; és tegyen javaslatot azoknak mennyiségére és rendszeres kiszolgáltatási módjára nézve.

Ezen indítványok folytán a következő határozati javaslatot terjesztik az alulírt képviselők a tisztelt ház elé:

Határozati javaslat.

1. §. A minisztérium megbízatik, hogy vizsgálja meg és számítsa ki azon összeget, mely a sz. kir. városokat, kerületeket és rendezett tanácsos biró városokat Magyarországon és Erdélyben az 1861. év óta, a jelen ideig arányon túl viselt törvénykezési, rabtartási és közrendőrségi költség fejében egyenkint és összesen jog és méltányosság

szerint illeti, s terjesztszen még ezen országgyűlés folyama alatt javaslatot a ház elé, a kárpótlásnak mennyiségére és visszatérítési módjára nézve.

2. §. Addig is, míg jövőre nézve a törvényhozás rendszeresen intézkedik a törvénykezésről, s annak költségei miképpen leendő fedezéséről, szükséges lévén gondoskodni arról, hogy ezen költségekkel egyes hatóságok a többi fölött arányon túl ne terheltesse: a minisztérium oda utasítatik, hogy már az 1868-ik évi költségvetésnél vegye számításba azon összeget, mely a magyarországi és erdélyi városokban és kerületekben a törvénykezési, rabtartási és közrendőrségi költségek fedezésére mulasztatlanul szükséges, és tegyen javaslatot azoknak mennyiségére és rendszeres kiszolgáltatási módjára nézve.

Pest, 1868. május 23-án. Alulírt több városi képviselő által.

Elnök: Ki fog nyomtatni és szétosztatni.

Tinku Ábrahám a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez következő interpellációt intézi:

„Szándékozik-e a kultuszminisztérium azon esetre, ha Erdélyben egyetem állítatnék fel, a szebeni államtanodát feloszlatni?”

Elnök: Ez interpelláció az illető miniszter úrnak írásban ki fog adatni.

Ülés vége 12 órakor.

A főrendiház ülése május 23-án.

Napirenden: a közlekedési bizottság jelentése az alföldi fűmelt vasút tárgyában.

Ifj. Ráday Gedeon gr. olvassa a közlekedési bizottság jelentését:

Elnök úgy hiszi, hogy a felolvasott jelentés alapján a képviselőháztól átküldött határozatok (a vasútépítés engedélyezése tárgyában általánosan, s különösen az alföld-fűmelt vasút tárgyában), és a törvényjavaslat nyomban érdemlegesen tárgyalat-hatnak.

Ifj. Ráday G. gr. olvassa a képviselőház határozatát a vasútépítési engedélyezések iránt.

Gr. Apponyi György a határozatban foglalt eszméket helyeseknek tartja, a dolog érdemét tehát nem teszi nyilatkozata tárgyává; a formára nézve azonban észrevétele van. Szólv országos határozatnak igazán csak törvényt tekinthet, olyat t. i., melyet a Felsőház szentesít. Nem szeretné, hogy országos határozat mondassék ki a Felsőház szentesítése nélkül oly elvekre, melyek nem csak a most szövegben lévő egyes kérdésre, hanem egész rendszerre nézve elhatározzák.

A főrendek viszonylásaiban óhajtaná azon megjegyzést tétetni, hogy a főrendek a régi szokáshoz ragaszkodnak, s a képviselőház határozatát csak mint „megállapodást” tekinthetik, nem pedig mint országos határozatot, melynek mintegy törvényereje volna.

Többen szólnak az indítványhoz.

Elnök a kérdést feltevé, Apponyi indítványa elvettetik.

Az alföld-fűmelt vasutat tárgyzó határozatra nézve a közp. bizottság módosítása (a „legrövidebb vonalon” helyett a „célszerűbb közlekedés gyorsaságával és olcsóságával megegyező lehető legrövidebb vonalon”) elfogadjatik.

Következik a törvényjavaslat tárgyalása, mely felolvasottul tekintetik s általánosságban, részletes tárgyalás alapjául, minden vita nélkül elfogadjatik.

Következik a részletes tárgyalás.

Elnök: Szavazatra bocsátván a kérdést, marad a képviselőház által ajánlott szöveg.

B. Nyáry Gyula azt a kérdést teszi, hogy kelljen a főrendeket ezimezni, miután többféleképpen ezimeztetnek.

Elnök: „Mértóságos főrendek”, vagy „nagy-mértóságos főrendiház!”

Ülés vége 2 órakor.

KÜLFÖLD.

Az angol abyssinai expedíció.

Az angol lapok részletes tudósításokat közölnek Theodorus király életéről, melyekből köztünk némely érdekesebb dolgokat:

Az ütközet leírása, midőn már a Snider-fegyverek vétettek használatba, annyi volna, mint egy hajtóvadászat esetelése. A szerencsétlen abyssinaiaknak e pillanattól fogva a lehető sikernek arányára sem volt kilátásuk. Egyáltalán mint tudtak helyt állni a Snider fegyver, hegyi ágyúk és lövedékek hatása alatt, az csodával határos bátorsággal tesz tanúságot. Hogy oly győzelem tudtall mentek a harcba, azon körülménynek tulajdoníthatni, hogy a veltük szemben levő erő számáról és jelleméről nem tudtak, de ezen hamar felismert tévely csak zavarukat kellett volna hogy előidézzék, és mégis dacára, hogy 500 emberük maradt a csatától — köztük Tódor kedvencz tábornoka — és legalább háromszor annyi sebesültet veszítettek, még további ellentállási szándékot mutatottak; összesorakoztak, hogy még egy-kétszer lövjenek, és gunyos diadalriadóban törtek ki, midőn Staveley tábornok tekintve, hogy az éj közeledik, és hogy továbbá mászárlás által már nincsen mit nyerni, visszatakarodót fuvatt. Tüzérségük, Tódor kitérő ágyúit, mit sem használtak nekik.

A legnehezebb ágyú szétrobbant, a többi hét

ugyan erősen tüzelt, de egy angolt sem sebesített meg. Az angoloknak csodálatos módon egy halottjuk sem volt, sebesültek száma is csak 19-re rugott. Stratégiai eljárás ez ütközetben nem is alkalmaztatott, a támadás rögtön és váratlan volt, és az ütközet sokkal rövidebb ideig tartott — legfeljebb 1 óráig — sem hogy arra alkalom nyílt volna.

April 14-kén Magdala be volt véve és Tódor, saját kezűl megölte, brit őrizet alatt fektült utolsó és legerősebb várában. Evvel az abyssinai expedíció vége szakadt. Tódor rettenetes zsarnok volt s az általunk idézett angol lap levelezője ezeket mondja: „Szenvelgés volna ezen zsarnokot sajnálni, ki épp oly lelkiismeretlen, mint celszövényes volt s méltán nevezhette magát Isten ostarának. Oly halált lelt, minőt derekabb emberek hiába óhajtottak, s mely számára sokkal becsületesebb, mint volt jellemének bármely vonása, kivéve bátorságát és határozott elszántságát. A kik őt sajnálják, csak látták volna azon halmaz szörnyű módon megosonkított és szétmarcangolt emberi hullákat, melyeket rémült szemek láttak, midőn tegnap bevonultunk Magdalába s bizonyára minden szikra sajnálkozás kipusztult volna szíveikből.

A foglyok, földieink, beszéltek nekünk, hogy Theodorus a brit hadsereg megérkezése előtti napon valamennyi foglyot maga elé hozatta s a legbidegebb vérről sajátkeztől legyilkolt köztük háromszázat, a többiek szeme láttára és füle hallatára, kik minden perczen ugyanazon sorost várták. Ily körülmények közt csaknem sajnálhatni, hogy katonai halál érte a vérszopót.”

De térjünk vissza az események folyamához. Nagypénteken, azaz apr. 10-kén Tódor teljesen megveretett. Ez által leverte s észrevéve, hogy katonái demoralizálva vannak s nagy csapatokban szökni kezdenek, másnap két európai foglyot alkudozni küldött az angol táborba. Ez az egész napot igénybe vette s a főtábornok a foglyok föltűlen kiadását követelte a vár átadásával együtt. Délután a foglyok csakugyan megérkeztek, egyenkint, de hiány nélkül, sőt még ajándékokat is hoztak Tódortól a főparancsnok számára. Most a királynak 24 órai idő adatott, hogy magát s a várat átadja. Ő nem válaszolt. A táborban hire járt, hogy éjjel Tódor meg akart szökni s a kezei közt levő tuszokat mind lemészárolta. Másnap reggel 8 órakor bizonyos lön, hogy Tódor csakugyan megpróbált szökni, de nem talált utat a menekülésre s így azonnal visszatért.

A király most végső védelemre készült. 10 órakor az angol katonák, 5000 ember mindössze, Staveley parancsa alatt készen álltak az ostromra. A vár erőssége leirhatatlan. Magas, meredek, kopár sziklák védik, melyekre egy macska sem mászhatna fel sehol, kivéve észak és dél felől, hol egy keskeny ösvényke kigyózik felfelé a jól megerősített s kövekkel eltorlaszolt kapukhoz.

Délután 2 órakor kezdődött a tulajdonképeni ostrom. Két órán keresztül a golyók, bombák és lövedékek záporoként hullottak azon kapura, melyen át a 33-dik ezrednek rohammal be kellendett nyomulnia a várba. De e zápor semmi hatást nem nyomult. Midőn az ostrom katonaság a kapu elé érkezett, a kapu s a torlaszolás csaknem sérthetetlen volt még s éppon oly erős, mintha az ágyúk meg sem szólaltak volna. Benn a várban sem mutatkozott jele a golyók pusztításainak. A lövedőzés csak annyiban használt, hogy Tódor embereit nagyobbára kiriasztotta a várból s így legalább az ostromlók élete meg lett kímélve. A roppant hiba sem az ágyúk, sem a lövedézők tűzére. Hanem azon meggyőződésben, hogy Theodorus katonái nem igen fognak ellentállni, a lövedőzést csak olyan formalitásnak tekintették s csak ijesztgetni akarták vele azokat, kik még hívei maradtak a királynak. Mindenki úgy indult ki, mintha valami nagy hadiszelemlére menne s tény az, hogy az utászok és mérnökök, kik az ostrom-katonákat a meredek úton föl kísérték az északi kapuig, csak az utolsó perczen vették észre, hogy még csak a szükséges petárdákat sem hozták magukkal, melyekkel a roppantul megerősített és sziklával eltorlaszolt kaput szét lehetett volna robbantani.

Csaknem fél óráig vesztelt az ostrom katonaság tehetetlenül azon szűk téren, sűrű tömeggé összesorítva, s ha az őket vezérő őrnagy véletlenül részt nem talált volna palisádokon, melyen át őket beljebb vezette, ugy 50 elszánt ellenség roppant kárt tehetett volna az angolokban. De szerencsére Tódor körül már csak vagy egy fél tucat ember volt, kis seregének legnagyobb része a bombázás alatt elszökött. Csak tíz sebesültje volt az angoloknak és még ezek közül is kettő vagy három, többi közt a mérnök őrnagy is, angol golyók által sebesült meg. Mert a katonák tisztjék tilalma, sőt a főparancsnok személyes közbejött daczára is vakon lövöldöztek. Az angolok 10 halott találtak Magdalában, kik közül sokan nem a harcban estek el. Tódor hullájára egészen fönn a halom tetején akadtak, hol egy maga fektet. A levelező véletlenül az orvos mellett állt, ki a hullát megvizsgálta s még egészen melegen találta. A halott ábrázatában különös kifejezés nem igen volt. Csak a homlok muatott értelmességre és elszántságra. Különös egy mosoly buzdított régig a holt király ajkain, mintha még végküzdésében is utolsó gondolata azon diadalmas önértet lett volna, hogy megcsalta legyőzőit és királyként halt meg.

KELETI DOLGOK. Athenből érkező hírek szerint Anglia úgy látszik kezébe akarja venni a kandiai kérdés megoldását. Angol agensek, azaz hogy angol szoldban álló görögök már régóta működnek a krétaiak közt, azt bizonyítgatván nekik, hogy legjobb, ha Anglia közbejárását, illetőleg védnökségét kéri ki maguknak, mely aztán kieszközölne a sziget autonómiáját angol védnökség alatt s biztosítaná őket minden más elnyomás ellen. Ezen angol lépést összefüggésben állónak mondják az abyssiniai sikerrel. Angolország nemcsak a vörös tenger s a Kelet-Ázsiába vezető túlnyomó kapu fölött akar uralkodni, hanem Kandiában is állomást akar szerezni, mely idővel nagy fontosságot nyerne, kileszál szolgálván Port Saidnak, a Szei csatorna innenső torkolatának, s egyszersmind hadművelési alappal a kelet s az egyiptomi tengerpart felé. Kandia e tekintetben a legjobb állomás, sőt tán az egyetlen az egész földközi tengerben, Maltát Kandiával e részben össze sem lehet hasonlítani, sem fekvésre, sem nagyságra, sem gyönyörű kikötőkre, s természetesen segélyforrásokra nézve.

Az egész kandiai kérdés tulajdonképp csak e sziget fontosságából eredt, s azon vágyból, melyet néhány hatalmasság a fontos sziget birtoka iránt érez, s az egész kérdésnek már rég vége is volna, ha a hatalmasságok igazán a krétaiak javát akarnák, kik most csak a nagyhatalmassági bírvány és rossz politika áldozatai gyanánt tekintendők. Ezen angol lépés ellensúlyozására a krétaiak a görög kamarába akarnak követeket küldeni. Hogy ez használna nekik, az majd kiittuk. Mily komolyan veszi Anglia a dolgot, azt az is mutatja, hogy az athéni angol követ, kinek kezében az armány fonalai összpontosulnak, személyesen hadihajóra szállt és Kandiába utazott. Kedvezőbb pillanatot Anglia aligha választhatott volna.

A porta nem képes Kandiát leigázni, de a kandioták sem képesek a törököket a tengerbe szorítani. Oroszország most is a földközi tengerben tehetetlen. Franciaország, melynek nyilván szintén titkos szándékai vannak Kandiára nézve, Európában, Kelet-Ázsiában, Tanisban stb. annyi bonyodalom által fenyegettetik, hogy nehezen fog komolyan ellene szegülhetni Angliának. Franciaországot sok fekete pont hátráltatja tevékenységében, Anglia pedig éppen most sütkérezik a sikerdús abyssiniai expedíció egész díszfényében. Annyi bizonyos, hogy a keleti kérdésben valami fontos, döntő tény készül.

NEMETORSZÁG. Berlinben a beszéd tárgyat most a demokracia népgyűlés képezi, mely folyó hó 14-én tartott. A bajor, württembergi és szász képviselők szabadelvű beszédei általános feltűnést okoztak. A berlini lapok jelentései azonban igen hézagosságok, minthogy a censura az erősebb tételeket azokból kiirtotta. A berliniek nem tudják eléggé csodálni, hogy a gyűlés azonnal fel nem oszlott. Liebknecht és beszéde folytán, ki legerősebb színekkel esztelte a Hohenzollern hatalmi politikát, az észak-szövetségi caesarismust és millitairismust, és majdnem tetleges ellentállásra való felhívást intézett az egybegyűltekhöz. Többi közt ezeket is mondá: „Egy némelyik tán megbődul ez 1866-iki hatalmas vívmányoktól. De tegyenek hasonlatot. Poroszországnak 19 millió lakosa volt, midőn háborút kezdett, Amerika és észak-államai a rabszolgatartók különválása után tán 20 millió lakossal bírt. Hét évi fegyverkezés után — mert a hadsereg újjászervezése volt a háborúra való előkészítése — hány katonát bírtak kiállítani? 600,000! És az amerikai kőzfűrésznak, melynek nincs erős kormány, egy millió katonája volt négy év alatt hadilában és 6—700 hajója a tengeren. És 4 évig bírták az amerikai kormány e háborút viselni. Önök pedig hét napos, hét hetes háborút viseltek és ki vannak merülve. Ismétlem, önöknek feladatuk a német egység akadályát megszüntetni.

KÜLÖNFÉLÉK.

Tegnapelőtt, május 26-án tartott tanári értekezleti ülés tárgyai közül különösen kettő kiemelendő: Janos József, enyedi tanár, értekezése „az izmokról”, mely példányul kívánt szolgálni arra, hogy körülbelül milyenek kellene egy akademiák folyambeli előadásnak lennie és Szász Domokos értekezése a vallásánításról, mely utóbbi megérdemelt elismerést s élénk eszmecserét idézett elő arra vonatkozólag, hogy e nevezetes tárgy tanítása az értekező kifejtett helyes nézeteinek értelmében mi úton, módon eszközözendő, mire nézve abban lön megállapodás, hogy értekező, mint maga is ajánlkozott, a jövő évi értekezletre, kimerítő tervezet készítsen s addig is egy művét, mely az ajánlott reformok értelmében készült, az értekezlet kebeléből kinevezendő irodalmi bizottságnak megküldés végett nyújtsa be. Tegnap, május 27-diki ülése kiváló érdekességű vala, a mennyiben a Kócsi-féle, már érintett értekezés, mely az 1861-ben megállapított s egyházfőtanácsilag megerősített szervezetet némely pontjaiban hibáztatja, sőt a mennyiben gyenge fötanodák helyett erős gymnasiumok szervezését indítványozza, azt teljesen alakítandónak véleményezi, most került tüzetes vitatkozás alá. Viharos nyilatkozatok s feleletgöndzések is történtek főleg a változó s állandó tanítás kérdése felett s végeredményül, kivált szegénységünk szempontjából, kimondott a status quo fentartása.

— A nagy-várad-kolozsvári vasútvonal — mint az „U. L.”-ban olvassuk — Nagy-Váradról a tiszai pálya indóházától induland ki, s a város keleti szélénél a Körös átmetszvéen egészen Keletnek s a Körös partján a várad-kolozsvári országúttól Délre akadály nélkül halad Révig. Itt újból átvágja a Körös, s annak jobb partján vonul tovább. Csucsán kezdődőleg a vaspálya a Körös és az országút között visz egész Hunyadig. Rév és Sebesváralja közt térnyerés tekintetéből folyószabályozás fog véghezvitetni, a sziklafalak itt helyenkint majdnem a folyót érintvén; ott Rév és Balánka között két alagutat is tervez, melyek közül azonban egyik sem lesz hosszabb 60 ölnél. Két nagyobb hidat építenek az egész vonalon, az egyiket Várad mellett, mely hosszú és magas töltésű leendő; a másikat Révnél, de ez rövidebb lesz, mert itt a Körös medre nem oly széles. Állomások lesznek N.-Várad és Kolozsváron kívül Mező-Teleghen, Élesden, Réven, Csucsán, B.-Hunyadon, Egeresen, Nádason.

— Közöltük azt, hogy Thommen építészeti igazgató legközelebb Erdélybe jön az erdélyi vasútvonal folytatásának tanulmányozása végett. E tárgyban tehát — mert az erdélyi köröket nem elégti ki — több képviselő egy interpellációt akart intézni a közmunka- s közlekedési miniszteriumhoz. Onnan azonban megnyugtató felvilágosítást nyertek, hogy a miniszterium korántsem állapodott meg a bodzai szorosra vonatkozólag; s most közölhetjük azt, hogy Thommen úrnak utasítása oda terjed, hogy azon egész vidéken — tehát nemcsak a bodzai, hanem az ojtói szoros, Uzdölgye és a Ghimesnél is tegyen tanulmányokat, hogy így a létesítendő vasútnak s Erdély érdekeinek a lehető legjobban felelhessen meg.

— A piski-petrosényi vasútvonalon a munkások által támasztott excessus megakadályozására a hunyadmegyei főispán fellépése folytán, e hó 14-én egy század gyalogság küldetett ki; ennek megérkezése a nyugalmat esendőség igyekezett fenntartani. A közlekedési miniszterium rendeletére szigorú vizsgálatot kezdettek meg, a nyugtalanság okainak kinyomozása végett.

— A brassói „Gazetta” egyik közlelbbi cikkének e címet adva: „Légy szíves, várj roszat ellenségedtől,” kedélyesen izgat, s ki más ellen tenné ezt, ha nem a magyarok ellen. Köré sophysmát azzal rekeszti be, hogy ugy kell nekünk, már t. i. a cikk írójának, miért nem voltunk rendületlenebbek föltételeinkben, miért nem ragaszkodtunk szilárdabban jogainkhoz. Lám most nem volnánk kénytelenek összekötött kézzel, belakott szájjal ajtó megett várni a kegyelmet; hanem röpdesnénk a szentlélek szárnyain. — Ha nem ismernők a „Gazetta” temperamentumát, s nem volnánk már szokva raptusaihoz, még komolyan is vehetnők az e cikkben foglalt élesebb s az annyira szükséges egyetértésre nem a legháládatosabban működhetők kifejezéseket. — Így azonban csak éppen a felett tűnődünk: vajon milyen lehet az a röpdesés, melyet ciklikirő a szentlélek szárnyain exequálna?

— A Jellacsics sirjának, mint a lapok írják, Albrecht főherceg is megvitte Zágrában léte alatt háláadóját. Letérdelt a szobor előtt és hosszasan imádkozott.

— Nemes Aranyosszék képviselő bizottmányának rendes évnegyedesi gyűlése közlelbbi Sz.-Iván hava 9-én kezdődőleg fog tartani Felvinczen, melynek tárgyai lesznek az időközben leérkezett felsőbb rendeletek és egyéb keblü ügyek tárgyalása. Ezen gyűlésre az 1861-beli t. cz. bizottmányi tagok ezennel meghívattak. — Van szerencsém a tiszt. szerkesztőiséget felkérni, ezen hirdményt becses lapjába mielőbb közbírré tenni. Felvincz, május 25-én, 1868. Béli Gergely.

— A jogakadémiai ifjuság mai hangversenyének programja: 1. Nyitány „Giovanna d. Arco operához, Verdiltől. Előadja Strobl Henrik karnagy vezetése alatt a helybeli katonai teljes zenekar. 2. „Népdalok” éneklő Berecz Edéné urasszony. 3. „Hangverseny hegédün” előadja Racsok Zsófia — Ruzitska Albertné urölgy. 4. „Egyveleg” Szép Galatheaól — összeállította Strobl Henrik karnagy és vezetése alatt előadja a katonai zenekar. 5. Műkedvelői előadás. A pesti nemzeti színházban köztetszést nyert legújabb francia vígjáték, itt először „A Nyelvtan” egy felvonásban, Irták Labiche és Jolly, fordította: Feleki Miklós. Személyzet: Caboussat Ferencz, volt kereskedő, Ozikmántori Béla, Margit, leánya, Pap Flóra k. a. Poitrat, az etampesi academia elnöke Hatfaludi József. Machut, baromvors, Darkó Zsigmond. János, inas Caboussatnál Wolth Dániel, Történethely Arpajon, Caboussat házában. Idő: jelenkor. 6. Concert csárdás, Ridlei Kohné-tól, előadja hegédün ifj. Salamon, idősb Salamon zenekara kíséretében. 7. „Ágnes asszony” Arany Jánostól, szavalja Bercsenyi Béláné asszony. 8. Hangverseny-változatok. Sopran flügelhorn számára Strobl Henriktől, előadja a helybeli katonai zenekar.

Záróadékol: 9. „Torna mutatónyok.” Vívás, kard- és vírtörrel, torna csoportozatok és testgyakorlatok előadja a torna-tagjai által, színes világi társ, és Rákóczy induló mellett.

Jelen voltunk a vígjátékban szereplő műkedvelők próbáján, s valóban meglepett az az összevágó előadás, mit csak gyakorolt színészekről vár-

hattunk volna. Ha így sikerül ma este is, ugyanazon műkedvelői előadások egyike leendő, melyeket nem csupán gyöngedségből szokás megtapsolni.

— A névmagyarosítások egymást érik, a hivatalos lap minden száma hoz egy-egy egész sorozatot. Örömmel regisztráljuk.

— A második májális az idén a róm. kath. lyceum tanuló ifjusága rendezte kedden, a Donáth szobra megett erdőben, s ez az első népességére nézt jóval felülmulta. Részt vett benne hosszasan kir. biztos ő nmga is, s gazdagon volt képviselve minden osztály. A mulatság majdnem estéli 10 óráig tartott; s hogy néhányan nagyon is lelkesen kivethették részüket, tanuskodott az utcahosszat ordítószások által megzavart éjszaka. Mi talán csak nem fog ismét szokássá válni.

— Budavár bevételének 19-dik évforduló napja a mult esztőtőkre esett és ezen évben is megünnepeletett.

— A delegatiók — bécsi távirat szerint — szeptemberben fognak ismét összejúlni.

— Dr. Balassa 25 éves tanári jubileuma alkalmából, a „P. L.” szerint, a Szent-István-rend lovagkeresztjét nyerte.

— Virozsl Antal, a pesti egyetem volt rektora és hosszú éveken át tanára, f. hó 19-dikén d. e. 7 órakor Bécsben 77 éves korában meghalt.

— Miután a Magyar- és Erdélyországgal határos moldva-oláhországi kerületekben a keleti marhavész megszűnt, a tömösi, törösvári és hosszafalvi veszteglési intézeteknél a szarvasmarha behajtása húsz napi veszteglési idő megtartása mellett megengedtetett.

Hivatalos értesítések kivonata.

Árverések és árlejtések Kolozsmegegyében Dongón Gólya Mihály fekvői jun. 22, jul. 31. — Ugyanott a Szt Pál és M.-Sárd közötti hid felépítésére árlejtés jun. 22. — Dobokamegyében Balázsházán Bolea Simion fekvői jul. 4, aug. 7.

KÖZGAZDASÁG.

Válasz a „K. Közlöny” 41-dik számában a birtok szabad használatára vonatkozó cikkre adott és „egy a népből aláírással” ellátott feleletre.

A „Kolozsvári Közlöny” 41-dik számában a földbirtok szabad használatára érdekében megjelent cikkre „egy a népből” aláírással ellátott feleletben kérdés tételeik aziránt, hogy mit értünk a cikkek ezen kitétele alatt: „Mert ha elvül van is kimondva, hogy a birtokot szabadon lehet használni, de a törvényes gyakorlat szerint árokkal, vagy kerttel kell bekeríteni, mivel ellenesetben birtokos társaink marhá által okozott károkkért kárpótást nem követelhetünk,” és a kérdést tevő úr ezen felszólalását azzal indokolja, hogy ezen cikkeknek következtében községében a birtokos társak egyike ezen állításunkat a maga hasznára kizsákmányolni igyekszik és a birtok szabad használatának megromlására törekedik.

Ezen felhívás következtében kötelességünknek ismerjük igénytelen nézeteinket még a cikksorozat közlése előtt nemcsak ezen kérdésre, hanem az egész cikksorozatra nézve annyivalinkább elmondani, minthogy ezen cikksorozatnak közzététele a napi kérdések és események hátterbe szorítása által hosszabbra nyúlt, a mint arra számíthattunk volna.

A midőn „Erdély legfontosabb nemzetgazdasági kérdéseinek szellőztetése gazdasági szempontból” cím alatt a gazdaságot legközelebből érdeklő kérdésekre nézve nézeteinket a hírlapok által közzétenni elhatároztuk, azon cél lebegett előttünk, hogy hasznos szolgálatot tessünk erdélyi földbirtokos társainknak, ha őket egyfelől a gazdaságot előhaladásának útjában álló akadályok elhárítására és másfelől a gazdaságot előmozdítására szolgáló eszközök felhasználására figyelmeztetjük; és ha egy cikksorozat közlése által alkalmat szolgáltatunk arra, hogy a földbirtokosok netalán sérelmeik és azok orvoslása módja közzétételük által ezen kérdéseket tisztázzák, és így a törvényhozó és végrehajtó hatalmat a nagyobb kár nélkül halasztást nem szenvedhető intézkedések azonnali megtételére felhívjuk, mintán ebben a tekintetben hazánkban eddigelő igen kevés történt.

Minthogy a gazdaságot előhaladásának útjában álló akadályok között legnagyobbak azt tartjuk, hogy a gazdák legnagyobb része földbirtoka szabad használatában gátolva van és a törvényes úton hiában keres oltalmat, mert meg nem védetik, mire nézve magunk is csak a közel multból sok esetet tudnánk előszámlálni, ennél fogva a bazai földbirtokosok nagy részének ezen sérelmét annyival is inkább megemlítendőnek találunk, különösen most, midőn az országgyűlés éppen ülészik, mert, mint a felszólaló úr feleletéből is kiittuk, még ott is fordulnak visszaélések elő, a hol kivételképpen eddig, nézetünk szerint, a jog uralkodott.

Hogy mi a birtok szabad használatát mellett küzdünk, azt már a kérdéses cikkekben megmutattuk, midőn azon indítványt tettük, hogy mondaná ki a törvényhozás határozottan, miszerint saját magán birtokát mindenki a más nyilvános kára nélkül szabadon használhatja és ebben őt senki nem háboríthatja.

Ez az elv igénytelen nézetünk szerint az osztrák polgári törvénykönyvben is ki van mondva, de még sem tudunk eddigéleg hazánkban egyetlen esetet is, hogy a közigazgatási, vagy bírói hatóságok ezen értelemben hozták volna határozataikat, vagy ítéleteiket, noha kimondhatjuk, hogy számos efféle ügyet volt alkalmunk látni és éppen ezért éreztük magunkat hívatva, hogy ezen ügyben fel-szólaljunk.

Hogy az osztrák polgári törvénykönyv a magán birtok szabad használatát megengedi, és hogy mind a közigazgatási, mind a bírói hatóságok ellenkező értelemlű határozataik, végzéseik és ítéleteik által még az osztrák törvényt is félremagyarázták, eléggé kiittuk az o. p. t. k. 354-dik §-ából, miután a 363. és 364-dik §-ban világosan körülírt korlátozások a mi viszonyainkra nem alkalmazhatók.

Hogy a földbirtokosok földbirtokaikat 1848 előtt és után a batárokat a három fordulószor gazdasági rendszer szerint művelték és hogy a szántók és kaszálók által közben-közben nyújtott legelőt a cél-szerűség és jutányosság kedvéért közösen használták: ebből következtetni nem lehet, hogy ezen használat által a magán birtok közössé vált volna. A fennemlített, a birtok szabad használatára vonatkozó határozatok, végzések és ítéleteknek pedig az o. p. t. k. szerint csak akkor volna alapja, ha az említett magán birtokokat közössékné lehetné tekinteni, minthogy az o. p. t. k. 833-dik §-a csak a közös birtok kezelése módjára nézve rendel, hogy az a birtoktöbbség tulajdonosai határozata értelmében történjék, míg a magán birtok kezelésére nézve az o. p. t. könyvben, tudtom szerint, ily nemű §. nincsen. Még a közös birtokra nézve is kimondja az o. p. t. k. 832-dik §-a, hogy örökös közös kötelezettség nem létezik és hogy ily világos kötelezettségnél is az örökösök, vagy utódok annak megtartására nem kötelezethetnek. Az o. p. t. k. 834. és 835-dik §-ai pedig még a közös birtoknál is megengedik, hogy annak felosztása követelthetessék, ha a birtokos társa a közös birtoknak az egyesekre nézve kedvezőbb használatába beleegyezni nem akarnak.

Hogy én hazánkban a fennállott tényleges gyakorlatot törvényesnek neveztem, ennek oka az, hogy a felsőbb közigazgatási és bírói hatóságok szinte 20 évi gyakorlat által, igénytelen nézetem szerint, ezen visszaélést annyira törvényes gyakorlattá kívánták tenni, hogy bárha — mint mondanám — sok efféle ügyet volt alkalmam látni, ellenkező értelemben hozott határozatot, végzést, vagy ítéletet látni eddigéleg szerencsés nem voltam, noha az osztrák törvények szerint szokásos törvény nincs.

Hogy többé ilyen s ehez hasonló visszaélések ne történhessenek, nekünk kötelességünk, különösen most, midőn az országgyűlés éppen együtt van, feliratok és követeink által a szükséges törvényes intézkedéseket megtétni, mert minden sérelmet orvoslása módjával a kormány és követeink sem ismerhetnek, és így nagy részben magunknak tulajdoníthatjuk, ha orvosolható sérelmeink orvosolatlan maradnak.

B.-Hunyad piaci árjegyzéke máj. 26-án 1868. a következő: ausztriai mérő. Tiszta búza első rendű 4 ft 40 kr; második rendű 3 ft 90 kr; elegybúza első rendű 3 ft 20 kr; második rendű 2 ft 90 kr; rozs első rendű 2 ft 50 kr; második rendű 2 ft 30 kr; harmadrendű vörösrös 2 ft — kr; árpa 2 ft 50 kr; tengeri első rendű 2 ft 40 kr; második rendű 2 ft 20 kr; zab első rendű 1 ft 70 kr; második rendű 1 ft 60 kr; alakor 1 ft 40 kr; paszuly 4 ft — kr; lenese 3 ft 10 kr; borsó 3 ft 40 kr; pityóka 1 ft — kr; marhabús fontja 18 kr; — sertéshús 20 kr; — ó-szalonna 48 kr; új-szalonna 40 kr; egy kupa háziszir 1 ft 20 kr; egy mássa új szalonna 30—32 ft; egy pár jó ökör 420 ft; egy pár közönséges ökör 270 ft; egy jó tehén borjuval 110 ft; egy pár hizlaltul való jó sertés 45—50 ft; egy pár jó bárány 5 ft; egy pár csirke 40—50 kr; sajtnak fontja 20 kr; egy itező ó-bőr 30 kr, új-bőr 16 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Május 26-én: 5% Metaliques 100 ft 55.25; 5% Nemzeti kölcsön 100 ft 63.35. Kamat 56.50. 1860. Kölcsön 79.80. Bankrészvény 699. Hitelintézeti részvény 200 ft 182.10. London 10 ft st. 100 ft 23 1/4. kr 116.70. Ezüst 114.65. Cs. királyi arany 5.56.

Május 23-én: Földtehermentesítési kötvény Magyarországi 77. — Erdélyi 70.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Nyilttér. *)

A „Kolozsvári Közlöny” idei 38-dik számában — a sepsi szent-györgyi ref. tanoda ügyében — közzeadott igénytelen cik kemért sok jó barát s nem egy tekintélyes egyéniség szorita velem kezét. Nem a cikks nagyszűrsége, nem az író igénytelen személye, hanem a közzétett igazságok diadala volt ez! S ha kezét szorítottak sokan velem, mert igazat szóltam: a loyális, mérsékelt hangért, melyet szóltam, sokan éppen kegyesek is voltak köszönetet szavazni.

S ime ily előzmények után, megvallom, nem vártam csáfólatot, annyival kevésbé személyes megrohanást, még pedig oly ildomtalan s mind mélyen tisztelt egyházi felsőbb igazgató testületeink, mind a közvélemény előtt, denuntáló modorban, a mint ezt igazgató-tanárs. Vajna Sándor úr a „K.

*) Az e téren megjelenő cikkekért egyáltalában nem vállal magára felelősséget a szerk.

Közlöny" idei 47-dik száma „nyiltterében,” feledve saját állása igényelte komolyságot, tenni nem átalotta.

Ön személyeskedő, kíméletlen tételeivel, melyeknek e lap főrovataiban valóban nem lehetett helye, megfontolatlanul kilépett a komoly közügyek szent templomából a porticusba, hol árulhatja a hamis ezikeket, a melyekre illik a meseirő szava: „ignatos fallit, notis est derisui; de számíthat arra is, a mivel a pénzváltó, fukarok sat. sujtának a jérusalemi templom tornáczában.

Hát nem tudott ön, uram! ugy irni, hogy a komoly ügy érdeméhez méltólag vitakozzék; nem tudott ön megegyezni érvekkel a helyett, hogy a személyeskedés fegyverével lépjen? Vagy ha ezt tenni nem bírta, hát nem volt nekem törvényes bíráim, hol képzelt sérelméért elégtételt kereshetett volna!?

Higgye el ön, ha volt is egy-két ember, a ki inkább az iskola szent ügyéért szemet hunyt önnek eddigi eljárásai felett: most eltelí mindenki. S ha nemes Seps-Szt György városa s a közelebbi vidék előtt eddig is teljesen népszerűtlen volt: ma már elítélte mindenki, el fogja önt itélai az általam mélyen tisztelt tanári testület, önt, ki annyira megfélemlített a testület iránti köteles tisztelettel, hogy nem átalott ily személyeskedő harczot, még pedig oly pedant büszkeséggel kezdeni.

Mit tegyek én már most önnek. Kénytelen vagyok a porticusban keresni fel önt, s ki tehet róla, hogy „veszszóval” s nem „szeretettel” látogatom meg.

Nem első szellemi fenytés ez önre! Hisz tán nem feledez, hogy mindjárt tanársága első évében, midőn a muzsák templomában felütötte volt üzér-ségének pénzváltó asztalát, akadt a tisztelt gondnoki karból egy erőlyes egyén, s éppen boldog emléktűs sörögör, Erdősi Mihály, ki nyomára jöven annak, a gondnoki karral vállvetve feldönté önnek pénzváltó asztalát, hiában akarván ön azt pedellusa segítségével megerősíteni. A becsületes, ma is

élő pedellus kivallá a dolgot, hogy önt az „auri sacra fames” mennyire tévútra vezette. S emlékeztetik ön, hogy midőn ennek következtében egyik mlgos főgondnok úrnak benyújtotta lemondását: én voltam az, ki lemondása visszavételét tanácsoltam, nem akarván, hogy kedves, mindennél drágább iskolánk ügye is compromittáltassék ön személyében.

Látja barátom, volt idő, midőn nemcsak egy „fagarast,” hanem érzékeny könyűket adott az ön jó indulatomért, melyet ön most azzal hálál meg, hogy legérzékenyebben kíván a közvélemény előtt elferdített dolgokkal, szavakkal bevádolni, bepiskolni, igazán „sárral dobálni!”

Mivel bántottam passusban mi van, mi nem igaz? Hát nem voltak körjelek a közelebbi években az iskola életében: hát nem volt-e elszibbadva, megmerevülve a gyenge csecsemőnek egyik karja, midőn egy 24 ezer forintot alapító közönség, nem is említve az iskola helyiséget és épületeket, megvonta említett összegnek kamatját, törvényes okon ugyan, de leginkább az ön gyűlöletes személyisége miatt; hát nincse-e ma is 10 ezer forint kamathatárak a pénztárnok önfeláldozó ügyessége mellett is; hát nem vonult-e félre egyik legtekintélyeseb háromszéki birtokos, alapító s egyszersmind főgondnok úr, ki az iskolának kívánt élni, s annak, mint jogutódnak, halni is meg; hát nem apadt-e iskolánk népessége évről-évre, mig; hát nem körjel-e, midőn ön perben van az egész nemes város, s annak alkotmányos, loyális érzelmi közönségével; hát nem körjel-e, midőn a szülők időkönben kénytelenek más tanodába vinni gyermekeiket, a mint ezt közelebből Kovásznai Gazda György úr tévé sat. Én csak jelezni, de leleplezni nem akartam a körjeleket, ön felhívott erre a nyilttér: a hibáztatás köve önre essék ezért, uram!

Vagy tán azzal sértettem meg, hogy nem voltam elég őszinte, a mint ezt t. R. barátom megjegyezte, midőn a helyett, hogy azt mondtam volna, a mint azt a közelebbi rikanbeli kommunális-gyűlésben nyiltan kimondották, hogy mindezeknek ön a legfőbb oka, a helyett a legszeli debben értém ön „bizonyos népszerűtlenség”-ét, melyet ön most herostratusi módon e téren akar visszaszerezni?

Ily körülmények között várhatja-e ön, vagy akár ki is tőlem, hogy vétkes apathiával a Jónás szerepét játszodjam, s tovább is hallgassam lélekismeretemben Jehova azon súlyos vádját: „te szárad... s nem száradna a várost s a vidéket, melyben tőbb van, nemcsak 12 ezer, hanem 60 ezernél is.

Ezen már túl vagyunk! Vagy azzal akar elémítni, hogy felemleget egy több évekel történt eseményt malitiose elferdítve azt, értem brassói megtámadtatásomat. Nem korcsomában, uram, hanem Brassónak első vendégüljö: a „Koroná”-ban történt ez. Megtámadtak az igaz. De hogy arra nem „kötekedő nyelven,” mint ön insinualja, szolgáltatott okot, tudja az érdeklődő világ, s tudhatta volna ön is, ha nem az utcán szedegetné fel a híreket. S ha nem tudta azon eseménynek eredményét: tudja meg, hogy a tettesek szigorú büntökre ítéltettek; s tudja meg azt is, hogy éppen oly Vajna Sándor-féle (értem nem az állást, hanem a személyt) denuntiálás szülte, órában „kitervezett” („voraus gefaster” az ítélet szava) megtámadás volt, melynek folytán rajtam fölt nem maradt. Mert én a maga rendén, illetékes egyházi s világi forum elibe, nem pedig a személyeskedés terére vittem az ügyet, bebizonyítván ezzel is, hogy én nemcsak szájjal, mint ön, de cselekedettel és valósággal is tisztetem egyházi s világi előjáróimat. Nem engedtem magamon száradni a goromba bántalmat (ha méltóztat megengedni e kifejezést, visszautasítván önnek „szinte halálra veretetés” kifejezését, mint ferdités) mint ön, kirlő a legközelebbi gyűlésben nyiltan kimondott azon súlyos vád, hogy

„a sepsi-sztgyörgyi tanodánál minden körjelek gyógyíthatók, csak egy nem, mely a fűben van.”

Nincs semmi ellenvetésem nyomozást kérésre, s csak annyi észrevételem van rá, hogy én, t. igazgató-tanár úr, azt nem ily modorban tettem volna, hanem felkerestem volna a mlgos egyházi főtanácsot saját díszes helyiségében. Látja! ily eljárásai után önre esik vissza a rám hajtott „pietius masculus” nevű ostromba kö is!

Hogy mennyire függ össze igénytelen személyem az iskola alapítása- és életével: tudja a jól értesült közönség; e tárgyban önnek, rám s elvtársaimra vonatkozó hamis adatait meg fogja vetni az ön által kigúnyolt komoly Klio.

Tisztelt olvasó közönség! Meggondolva, hogy az álláspont, melyet én s elvtársaim (az iskola ügyben) a tanoda ügyében elfoglaltunk, hasonló sokban a Salamon királynál czivódó anyák egyike: — gondolom — az édes anya álláspontjához: meg akarám tagadni önmagam, csak hogy a csecsemő ketté ne vágatassék; s hallgatással akarám melőzni az egész nyilttéri czikket, nem azért, mintha megijedtem volna a vitéz úrtól, hanem azért, mert tartottam attól, hogy győzelmem pyrrhusi győzelem leend... az iskola ügyre nézve.

De megnyugtattam lélekismeretemet, melyben erős meggyőződésé vált azon hit, hogy Háromszék lelkes honfiai és leányai, kik a sepsi-szentgyörgyi tanodát megalapítani elég buzgók voltak: nem kevésbé lesznek erőlyesek és kitartók annak életét bármily halálos veszélytől megoltalmazni s korszerű jelentését a méltóságos egyházi főtanács aegise alatt eszközölni!

Irtam Hidvégen, 1868. május 4-én.

Nagy Sándor, ev. ref. lelkész egyik alapító.

(170)

Pályázati hirdetmény.

Gyergyószékben kebelezett Szárbegy székely község részéről felsőbb engedély-nél fogva, ezennel egy helybeli orvos állomásra 800 az az nyolezsszáz forint évi fizetéssel pályázat nyitattik, ehez járul egy tisztességes szabadszállás, ugyszintén minden második évben, a borszéki fűrdő orvosi állomás is, a fűrdő idény három havára járuló 50 — 50 forint havi díjjal és ott is szabadszállással.

A pályázatra csak a magyar nyelvet bíró orvosnador urak tarthatnak igényt, s a pályázni kívánó t. ez. urak felkérnek ez iránti folyamodványukat a szükséges csatolmányokkal ellátva, a folyó évi **augustus végéig** ezen község előjáróságához beküldeni, mely a részletes feltételekről személyesen, vagy írásban kész megadni a kellő felvilágosításokat.

Kelt Gyergyó-Szárbegyen, 1868 május 24-én.

BARTALIS IGNÁCZ, bíró.

Sz. 766 1868.

(165)

(2—3)

Árverési hirdetés.

Kovács Anna elvált Sebes Ferencznő pesti lakosnak, özvegy Jolbey Kristófné és ifj. Lázár János sz.-somlyai lakosok ellen, 4515 ftt s jár. iránt folytatott végre hajtási ügyében a jogérvényesen elrendelt bírói árverés megtartására, határ időül folyó 1868 évi **Augustus 24-ke**, ekkori sikeretlenség esetére azon évi **október 26-ka** s mind két alkalommal a szükséges képet a következő napok is, a megyei telekhivatalba Sz.-Somlyón, — hol az árverési feltételek időközben is megtekinthetők, — kitűzve lévén; arra a venni szándékozók azon figyelmeztetéssel hivatnak meg; hogy a 420 ház számú helység és a 2741 számú mesterhegyi szőlő becsárának 5%, a többi birtok részletek becsárának pedig 10% — lesz bánatpénztől leteendő.

Az eladandó javak ezek:

A sz.-somlyai 290 tjkvben, 336 helyszínelési, 420 házszámmal és 140 □ öl területtel felvett gróf Bánffy Béla féle taksás telek, a rajta levő épületekkel becsültetett, tízezer % 10,000 ftrra.

A sz.-somlyai 308 tjkvbe 362 helyszínelési számmal, 10 □ öl területtel bejegyzett bolt, mint városi taksástelek becsülve ezerkétszáz % 1200 ftrra.

Ugyanazon tjkvbe 599 hely sz. 395 ház számmal felvett városi taksás telek, udvar, kert és épületestől becsára ötszáz % 500 ftr.

A sz.-somlyai 865 tjkvbeli 2589 helysz. számú 3 holdas szőlő és gyümölcsös vinczellérházzal az Örhegyen; becsára ezer % 1000 ftr.

Ugyanazon tjkvbe 2741 helyszínelési számmal felvett mesterhegyi szőlő, ház és erdő 12 hold 1480 □ öllel becsültetett háromezer kétszáz azz 3200 ftrra.

Krasnamegye telekkönyvi törvényszékének Sz.-Somlyón 1868 május 9-én tartott üléséből

KONCZ ISTVÁN, tkvi iroda igazgató.

NEM HIVATALOS

(155)

28/5

(2—3)

Báznai fűrdő

Medgyes mellett Erdélyben.

Az idény megnyitása május 15-én.

Bázna, egyike az elismert leggyógyereőbb iblany- és büzenytartalmú sósfürdőknek, 1³/₄ mérföldnyire fekszik Medgyes várostól, kellemes erdő- és szőlőhalmoktól kerített völgyben, 7—8 órányira a károly-fehérvári pályaudvartól.

Gyógyerejének bizonyultak be ezen fűrdők: görvény, minden alakú eszű, köszvény, arczrosza, bűjalkóros bőrkütsések, a nyirk-tályogrendszer beszűremkezése, a nemi részek időnkénti megbetegedése, lábbeli vízkór, loos vagy feszült részek megrövidítése s más mechanikus sérelmek esetében.

Az ásványvizet épen mint a Haller- és Kreutznachterféle ásványvizet, belülről is használhatni, s kívánságra 25—50 palackot tartó ládákban szétküldhető. A szállítást **Rideli J.** kereskedőház Medgyesén vállalja el, mely bővebb felvilágosítást is ad. Zene, bál, társalgás, hírlapok általi szorakozásról gondoskodva van. — Kirándulások a közel erdőbe, s kies környékbe. — Az étterem kitűnő s a betegek kívánságait tekintve veszi. — Jó friss ivóvíz, valamint a forró napokban üdítő szerek, mint: fagyalt, limonade sat. iránt kellőleg gondoskodva van.

Bázna naponta levélülvétel és levélkiadás, Medgyesén távirda-állomás.

Naponta kétszer gyorskocsi közlekedik Medgyesről Báznára és vissza. Személyenként 30 krétt.

Omibus Bázna és a fűrdő-intézet közt naponta reggeli 8-tól este 6 óráig, személyenként 5 kr.

A fűrdő-intézetben szállás iránti előjegyzést, valamint minden más felvilágosítást legnagyobb készséggel teljesít alólírt.

Bázna, május 1-jén, 1868.

BINDER JÓZSEF.

szálloda- és fűrdő-bérlő.

(153)

(2—3)

Tudósítás.

Alólírt báznai fűrdő 20 o. ért. forintos részvényeket **vá- kezdve** egy **mükertész** állomás **sáról**, kihez ily részvények tulajdo- **több évre** betöltendő.

Ez iránti megkeresések intézendők

BINDER JÓZSEF,

szálloda- és fűrdő-bérlőhez.

Medgyes, május 1-jén, 1868.

(154)

(2—3)

Tudósítás.

Alólírtnál f. év május 15-től **kezdve** egy **mükertész** állomás **több évre** betöltendő.

Ez iránti megkeresések intézendők

BINDER JÓZSEF,

szálloda- és fűrdő-bérlőhez.

Medgyes, május 1-jén, 1868.

Alólírt tisztelettel jelentem, hogy az általam már számos éveken át birt helybeli ev. ref. főtanoda

KÖNYV- és KÖNYVOMDÁJA

helyiségét megnagyobbítván, a jelen kor igényeinek megfelelőleg újból rendeztem be.

A könyvnyomda számos új, a mostan divó csinos betűkkel, **két gyors- és két kézi sajtóval, simító-géppel**; a könyvnyomda pedig egy szakértő, jeles képzettségű kömetiszóval levén ellátva, azon kedvező helyzetben vagyok, hogy bár honnan jövő e szakmákba vágó megrendelésnek pontos idő alatt a legutányosb árban megfelelni képes vagyok, minél fogva elvállalok mindennemű **könyvek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések**, valamint a **hivatalok, intézetek, kereskedők, iparosok és gazdaközönség által használt bármiféle rovatos ívek**, vagy egyéb nyomtatványok, ugyszintén **gyógyszertári jelzetek, bor- rozsolis és más egyéb vignettek, hangjegyek, meghívójegyek, tánczrendek, újvéi és más alkalmi üdvözlések, barom-ütlevek, vásárcédulák, hirdetmények**, bármint nagyságu **falragaszok** izletes kiállítását a legutányosabb árban.

Látogatójegyek, levélpapírok és borítékok nyomtatására az eddig használt könyvnyomai és dombornyomatu gépek mellé a párisi világtárlatról egy **monogram-** és egy színes nyomáshoz való **kis gyorsgépet hozattam**, minél fogva látogatójegyek- és czimiratoknak bármint színbeni gyors elkészítésére képes vagyok.

Megrendelések bármikor elvállaltatnak belközéputcazi kereskedésben, vagy a nyomda-helyiségben, bel-farkasutczában 74 szám alatt.

Tájékozásl néhány divatosabb nyomtatványok árát van szerencsém elősorolni.

Látogatójegyek

ujabb divatnak nyomtató betűkkel, fekete vagy más színben:

100 darab 60. 80 kr.
100 „ legújabb ragyogó (brillant) papírra 2 ft 50. 3 ft.

Kereskedői vagy üzleti czimjegyek,

nagy látogatójegy alakban, több sorból álló, feketén vagy más színben

100 darab 80 kr., 1 ft., 1 ft 20.

Kereskedői és üzleti levelek,

a szegletre nyomandó czim és üzleti czikkek, vagy ágak megnevezésével feketén vagy más színben:

100 nyomás papír nélkül 80 kr.
200 „ „ „ 1 ft 30.
300 „ „ „ 1 ft 60.
500 „ „ „ 2 ft —

Papír ára 4-ed rében 100 db. 40. 50. 60. 70. 80 kr. A ki papírt ad, csak a nyomtatást fizeti

Monogrammok, (egybefont betűk)

levél papírra, fekete vagy más színben:

100 8-adrét levélpapírra nyomva 1 ft 20 krtól 2 ftig.

100 boríték, gumirozott, ugyancsak egybefont betűkkel 1 ftől 2 ftig.

Egyes ozifra kezdőbetűvel

fekete vagy más színben:

100 8-adrét levélpapírra nyomva . . . 1 ftől 2 ftig.

100 boríték, gumirozott, ugyancsak egyes ozifra betűvel 1 ftől 1 ft 50 krig.

a papír minősége szerint.

Egy darab levélpapír a név kezdőbetűjével . . . 2 kr.

Egy „ levél boríték gumirozva, ugyancsak a név kezdőbetűjével pecsét helyett . . . 2 kr.

Ezekből mindig nagy készletet tartok.

Vidéki megrendelések is a legpontosabban teljesíttetnek.

Kolozsvárt, május 1868.

(147)

(2—2)

STEIN JÁNOS.

(169)

28/5

(1—*)

Különös figyelmeztetés a szülők számára.

Gyakran felmerült eseteknél alkalman lévén sajnosan tapasztalni, miszerint „**GR LISZTA CSOKOLÁDÉ**” név alatt ismert, ki tñő batásu szeleteim üzérkedő családok által utánoztatnak, s az al-szer sajátom-ról vett minta szerinti utasítás mellett terjesztetik; van szerencsém a tisztelt közönséget ezennel figyelmeztetni, hogy valódi általam készített giliszta csokoládénak csak azt ismerje el, melynél a mellékelt utasításom nevem nem nyomta, hanem sajátkezűleg aláírva van, mint itt alább látható.

Egyébiránt legcélszerűbb a megrendeléseket közvetlenül nálam, vagy a könyvesekben megnevezett t. bizomá-nyosoknál eszközölni. **Kapható:** Kolozsvárt SOMLYAI LÁSZLÓnál.

Gr. Liszt Ágoston György
Tokajban.